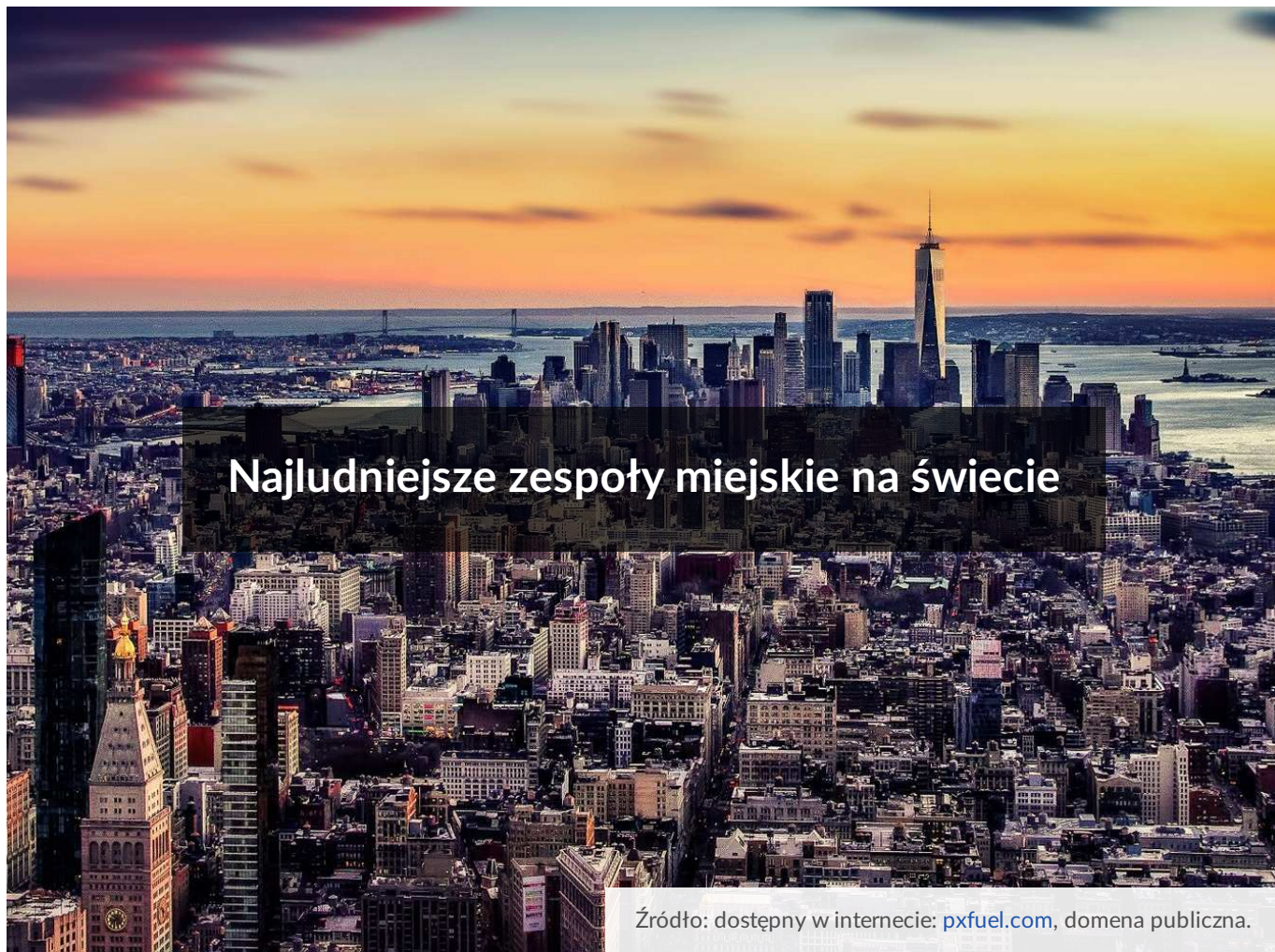

Najludniejsze zespoły miejskie na świecie

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Grafika interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Najludniejsze zespoły miejskie na świecie

Źródło: dostępny w internecie: pxfuel.com, domena publiczna.

Azja to najludniejszy kontynent, to na nim znajduje się również najwięcej najludniejszych miast na świecie. Największe miasta świata są postrzegane jako konsekwencja globalizacji oraz jako miejsca kontrastów. Według szacunków ONZ już w 2030 roku udział globalnej populacji zamieszkującej w miastach o liczbie ludności większej niż 1 mln osób wyniesie 27%, liczba ta w następnych latach ma się zwiększać. Gdzie jeszcze znajdują się najludniejsze zespoły miejskie i dlaczego wciąż się powiększają?

Twoje cele

- Wymienisz najludniejsze zespoły miejskie na świecie.
- Wyjaśnisz pojęcia miasta i megamiasta oraz podasz różnice między nimi.
- Zlokalizujesz na mapie świata najludniejsze miasta i zespoły miejskie.

Przeczytaj

Blisko 55% **populacji** Ziemi, czyli 4,4 miliarda ludzi, mieszka w **miastach**. Ludzie przenoszą się do miast w celu poszukiwania korzystniejszej pracy, lepszej edukacji lub dlatego, że preferują intensywniejszy tryb życia. Liczba mieszkańców miast wciąż wzrasta, a te najbardziej oblegane powiększają się, zajmując coraz większą przestrzeń. Obszary będące kiedyś terenem podmiejskim dziś często znajdują się już w obszarze wielkiego miasta.

W 2018 roku każde z 27 największych miast świata zamieszkiwało blisko 11 mln mieszkańców. Według prognoz, w 2030 r. liczba ta zwiększy się o około $\frac{1}{3}$, a w 2050 r. 75% ludności na świecie ma zamieszkiwać tereny miejskie. Przewiduje się, że w 2030 r. liczba miast posiadających ludność powyżej 10 mln wyniesie 41, natomiast z ludnością od 5 do 10 mln będą to 63 miasta; w 558 miastach będzie zamieszkiwać od 1 do 5 mln mieszkańców oraz od 0,5 do 1 mln w 731 miastach.

Źródło: inzynieria.com

Udział procentowy mieszkańców miast w latach 1950–2020 z prognozą do 2050 r.

Źródło: Departament Spraw Ekonomicznych i Społecznych ONZ (DESA).

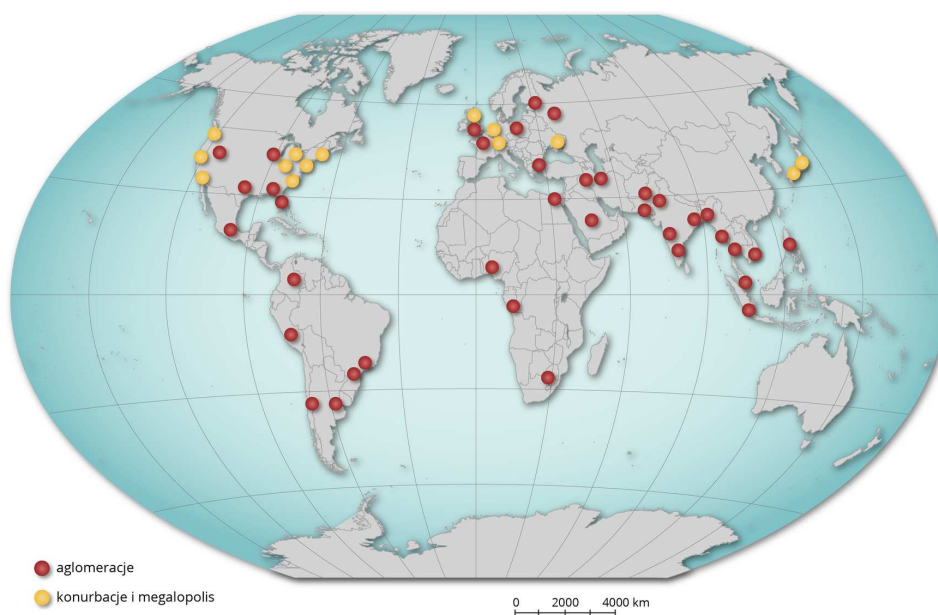
Największe zespoły miejskie na świecie w 2020 r.

lp.	Nazwa zespołu miejskiego	Liczba mieszkańców zespołu miejskiego [mln]	Liczba mieszkańców miasta [mln]
1	Tokio (Japonia)	38,0	13,5
2	Dżakarta (Indonezja)	34,5	10,1
3	Delhi (Indie)	28,5	16,8
4	Mumbaj (Indie)	23,4	12,5
5	Manila (Filipiny)	23,1	13,5
6	Szanghaj (Chiny)	22,1	24,2
7	São Paulo (Brazylia)	22,0	12,3
8	Seul-Inczon (Korea Płd.)	21,8	9,8
9	Meksyk (Meksyk)	21,0	8,9
10	Kanton (Chiny)	20,9	15,3

Obszar, na którym liczba miast jest największa, to Ameryka Północna. Ponad 80% ludności zamieszkującej ten kontynent mieszka w miastach. Podobna sytuacja występuje w krajach Ameryki Środkowej. W Europie ludność miejska stanowi blisko 75% ogółu, a na wyspach Oceanii blisko 70%. Mniejsza liczba ludności miejskiej zamieszkującej Azję czy Afrykę wynika z faktu, że na tych kontynentach wiele krajów wciąż mieści się w definicji krajów słabo rozwiniętych, a także z tego, że warunki przyrodnicze niekiedy nie pozwalają na rozwój miast.

Aglomeracja monocentryczna – jest to zespół miast powiązanych funkcjonalnie i komunikacyjnie, wśród których jedno jest dominujące pod względem pełnionych funkcji. Z reguły miasto centralne (rdzeń) skupia największą liczbę ludności, a wokół niego rozmieszczone są mniejsze miasta satelitarne. Wśród miast satelitarnych wyróżnia się „miasta sypialnie”, których mieszkańcy pracują w ośrodku centralnym. Aglomeracje monocentryczne związane są najczęściej z miastami stołecznymi, np. aglomeracja Warszawy, Paryża, Londynu, Moskwy, Meksyku czy na szczeblu wojewódzkim aglomeracja Łodzi, Krakowa, Wrocławia.

Aglomeracja policentryczna (konurbacja) – jest to zespół miast powiązanych funkcjonalnie i komunikacyjnie, wśród których żadne nie odgrywa wyraźnie dominującej roli. Kilka lub kilkanaście miast pełni równorzędne funkcje i wszystkie się wzajemnie uzupełniają. Konurbacje kształtują się przede wszystkim w okręgach przemysłowych, np. konurbacja Zagłębia Ruhry (Gelsenkirchen, Dortmund, Bochum, Hagen, Essen, Mülheim, Duisburg, Düsseldorf), konurbacja górnośląska (Katowice, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Bytom, Zabrze) czy konurbacje w obrębie Zagłębia Uralskiego i Zagłębia Donieckiego.

Aglomeracje, konurbacje i megalopolis na świecie
Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

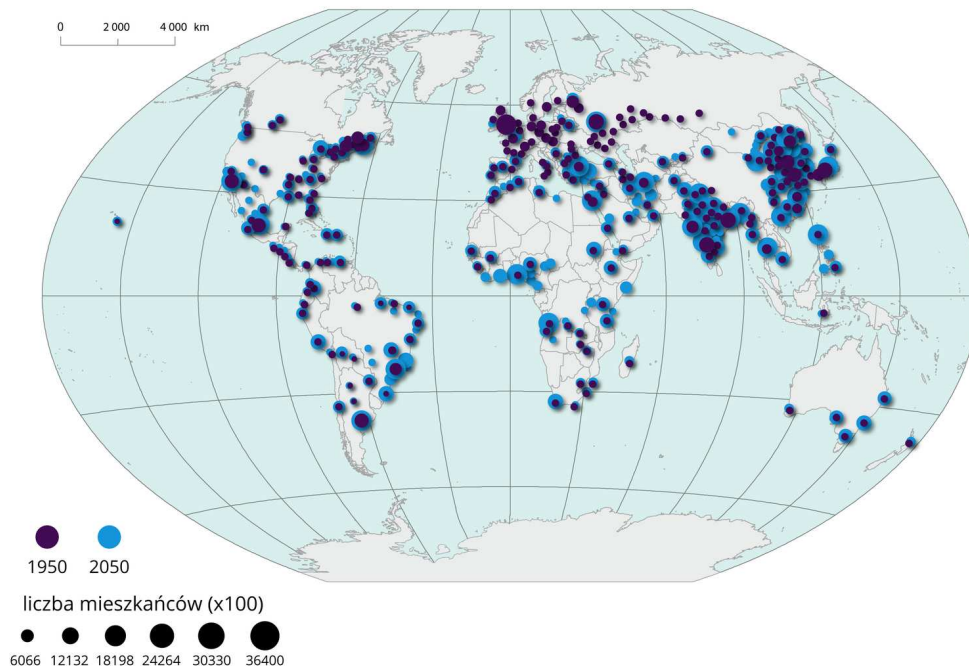
Megalopolis to zespół osadniczy zajmujący ogromne przestrzenie, powstały w efekcie łączenia się aglomeracji wraz z ich strefami podmiejskimi. Najbardziej klasycznym przykładem jest północno-wschodnie wybrzeże USA (znane także jako BosWash, lub rzadziej BosNyWash) – położone na północno-wschodnim wybrzeżu USA od Bostonu do Waszyngtonu wraz z takimi miastami jak Hartford, Filadelfia czy Baltimore. Zamieszkuje je ok. 45 mln osób.

Zestawienie najludniejszych miast świata (pow. 10 mln mieszkańców) w 2019 r.

Położenie	Nazwa megalopolis	Liczba mieszkańców [mln]
Delta Rzeki Perłowej na południu Chin	Kanton-Dongguan-Foshan-Shenzhen	50
Południe wyspy Honsiu w Japonii	Tokio-Jokohama-Chiba	40
Zachodnia Europa	Paryż-Bruksela-Amsterdam	36
Pogranicze amerykańsko-kanadyjskie	od Chicago do Toronto	35
Południowo-zachodnie wybrzeże USA	między San Francisco i Los Angeles	28
Południe wyspy Honsiu w Japonii	Osaka-Kioto-Kobe	19

Megamiasta (metropolie połączone, silnie zurbanizowane obszary zespołu miejskiego), czyli najludniejsze miasta świata, mogą poszczycić się liczbą mieszkańców przekraczającą kilka milionów osób. Ich powstanie wiązało się z tym, że ludność z terenów wiejskich – z powodu dużego przyrostu naturalnego – masowo przenosiła się do miast w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia. Ludzie, którzy nie widzieli perspektyw na dalsze życie na wsi, szukali dla siebie miejsca w miastach, rozwijały się wówczas dzielnice biedy, bo wielu osób nie było stać na mieszkanie w wielkiej aglomeracji.

Na świecie jest ponad 30 miast, w których mieszka co najmniej 10 mln osób (m.in. Tokio, Dżakarta, Seul, Delhi, Szanghaj, Manila, Karaczi, Nowy Jork, São Paulo, Meksyk, Pekin, Kanton, Mumbai, Osaka, Moskwa). Za 10 lat będzie ich powyżej 40. W kolejnych kilkunastu latach ilość megamiast będzie się dalej powiększała, szczególnie w Azji Południowej i Południowo-Wschodniej, Afryce i obu Amerykach.

Zaludnienie miast na świecie

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Duża część megamiast znajduje się w krajach słabo rozwiniętych, gdzie współczynnik **urbanizacji** jest niewielki. Wynika to z tego, że ludzie mieszkający w tych państwach szukają sposobów, aby polepszyć swój komfort życia. Emigrują więc do miast, a z uwagi na to, że są one nieliczne, często ich celem staje się stolica kraju. Duża część mieszkańców krajów rozwijających się ma niewielkie dochody i często przybywa do miast bez środków do życia. Szukają więc rejonów podmiejskich – o nieatrakcyjnych warunkach osadniczych – i tam próbują się osiedlić. W ten sposób wokół wielkich miast powstają dzielnice biedy – slumsy, w Indiach nazywane bustees, a w Ameryce Łacińskiej zwane fawelami.

Widok na

Źródło: dostępny w internecie: pixy.org, domena publiczna.

Słownik

gęstość zaludnienia

liczba ludności zamieszkującej dany obszar przypadająca na jednostkę powierzchni terenu; najczęściej podawana jako liczba osób na km²

megamiasto

miejska jednostka osadnicza charakteryzująca się bardzo dużą liczbą mieszkańców i bardzo dużą powierzchnią

miasto

jednostka osadnicza charakteryzująca się dużą intensywnością zabudowy, małą ilością terenów rolniczych; ludność zamieszkująca w mieście pracuje poza rolnictwem

populacja

liczba ludności; liczba osób zamieszkujących dany obszar (np. jednostkę osadniczą, jednostkę administracyjną, państwo, kontynent itp.) w danym momencie

urbanizacja

proces społeczny i kulturowy wyrażający się w rozwoju miast, wzroście ich liczby, powiększaniu obszarów miejskich i udziału ludności miejskiej w całości zaludnienia (bądź udziału ludności żyjącej wg miejskich wzorów)

Źródło: [Encyklopedia PWN](#)

Grafika interaktywna

Polecenie 1

Na podstawie mapy wskaż 10 najludniejszych miast na świecie.

Najludniejsze miasta świata powyżej 10 mln mieszkańców (2019 r.)

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0. Grafiki w panelach: Wikimedia Commons, pixabay.com.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Oceń, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe czy fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Miastem o największej liczbie ludności na świecie jest Pekin.	☐	☐
Najbardziej zaludnionym megalopolis na świecie jest Tokio-Jokohama-Chiba.	☐	☐
Aglomeracja monocentryczna to zespół miast powiązanych funkcjonalnie i komunikacyjnie, wśród których jedno jest dominujące pod względem pełnionych funkcji.	☐	☐
Najludniejsze miasto Europy leży w Niemczech.	☐	☐
W Nowym Jorku mieszka ok. 19 milionów ludzi.	☐	☐

Ćwiczenie 2

Uzupełnij zdania.

W 2019 roku na świecie istniało ponad [ ] miast o liczbie ludności przekraczającej 10 milionów. Największym pod względem liczby mieszkańców miastem świata jest [ ], którego populacja wynosi około [ ]. Miasto to leży w [ ] i jest również największym miastem na kontynencie azjatyckim. Najludniejszym miastem Ameryki Południowej jest [ ] leżące w [ ], a Ameryki Północnej – [ ] znajdujący się na terenie [ ]. W Afryce największą populację posiada [ ] leżący w [ ], natomiast na styku dwóch kontynentów – [ ] i [ ] – położony jest leżący w [ ] [ ].

Europy

Stambuł

30

Egipcie

Brazylii

Tokio

USA

Turcji

São Paulo

Nowy Jork

Japonii

Kair

Azji

37,5 miliona

Ćwiczenie 3

Ustal prawidłową kolejność etapów rozwoju wielkich miast.

dogodne położenie komunikacyjne i pełnienie funkcji handlowych i administracyjnych o znaczeniu ponadlokalnym

powstanie chłonnego rynku zbytu na tkaniny, odzież i żywność

rozwój energetyki i przemysłu elektromaszynowego

rozwój przemysłu włókienniczego, odzieżowego i spożywczego

rozbudowa sieci urządzeń technicznych i usług

zwiększone zapotrzebowanie na energię elektryczną i maszyny

Ćwiczenie 4

Dokończ zdanie.

Wspólną cechą miast – Mumbaju, São Paulo, Kalkuty i Seulu – jest

liczba mieszkańców wynosząca 5–10 mln.

położenie w kotlinach śródgórskich.

gwałtowny wzrost liczby ludności.

położenie na tym samym kontynencie.

Ćwiczenie 5

Wśród wymienionych miast zaznacz to, które liczy więcej niż 10 mln mieszkańców.

Detroit

Kalkuta

Bagdad

Filadelfia

Ćwiczenie 6

Połącz podane grupy miejscowości z odpowiednimi typami zespołów miejskich.

aglomeracja monocentryczna

Tokio, Jokohama, Osaka

Donieck, Gorłówka,
Makiejewka, Stachanow

aglomeracja policentryczna (konurbacja)

Moskwa, Nogińsk, Podolsk,
Elektrostal

Oborniki, Swarzędz, Luboń

megalopolis

Boston, Hartford, Nowy Jork,
Waszyngton

Katowice, Chorzów, Sosnowiec,
Bytom

Ćwiczenie 7

Poniżej zapisano nazwy wielkich aglomeracji / zespołów miejskich (każda z wymienionych aglomeracji ma powyżej 1 mln mieszkańców). W lukach obok nich wpisz nazwy państw, w których leżą.

Glasgow	<input type="text"/>
Santiago	<input type="text"/>
Paryż	<input type="text"/>
Casablanca	<input type="text"/>
São Paulo	<input type="text"/>
Aleksandria	<input type="text"/>
Barcelona	<input type="text"/>
Karaczi	<input type="text"/>
Bonn	<input type="text"/>
Montreal	<input type="text"/>
Seul	<input type="text"/>
Szanghaj	<input type="text"/>
Kalkuta (Kolkata)	<input type="text"/>
Czungking	<input type="text"/>
Mediolan	<input type="text"/>
Melbourne	<input type="text"/>
Lima	<input type="text"/>
Boston	<input type="text"/>
Bourdeaux	<input type="text"/>
Meksyk	<input type="text"/>

Korzystając z danych zawartych w poniższej tabeli, wykonaj polecenie w zadaniu 8.

Lata	Saldo migracji w miastach (w tysiącach – przeciętne roczne)
1952-1955	+125,6
1956-1960	+83,7
1961-1965	+100,6
1966-1970	+139,6

1971-1975	+187,6
1976-1980	+213,4
1981-1985	+137,2
1986-1990	+131,6
1991-1995	+63,6
1996-2000	+9,3
2000	-4,2
2005	-37,9
2010	-18
2015	-28,1
2016	-21,8
2017	-24,8
2018	-32,8
2019	-34,2
2020	-1,8

Ćwiczenie 8

Wyjaśnij, na czym polegały zmiany migracji do miast w Polsce w latach 1950–2020, co było przyczyną wzrostu salda migracji w miastach w latach 70. oraz czym spowodowany jest spadek tego salda w ostatnich latach.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autorki: Magdalena Filewicz

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Najludniejsze zespoły miejskie na świecie

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres rozszerzony, klasa II

Podstawa programowa

VIII. Zróżnicowanie struktur społecznych i procesów urbanizacyjnych: struktury językowe i wykształcenia, kulturowe postrzeganie przestrzeni, zwartość socjoetniczna, fazy urbanizacji, procesy metropolizacji, typy fizjonomiczne i funkcje miast, formy zespołów miejskich.

Uczeń:

5) wyróżnia fazy urbanizacji oraz charakteryzuje procesy metropolizacji.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- omawia znaczenie najludniejszych miast na świecie,
- wskazuje różnice między miastami i megamiastami,
- określa położenie na mapie świata najludniejszych miast.

Strategie nauczania: asocjacyjna

Metody i techniki nauczania: blended learning

Formy zajęć: praca indywidualna, praca w grupach, praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, rzutnik, atlas świata, mapa polityczna świata

Materiały pomocnicze

Baturo W. (red.), *Encyklopedia PWN. Fakty i liczby*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Wprowadzenie do tematu zajęć poprzez przypomnienie podstawowych pojęć związanych z urbanizacją i siecią osadniczą. Uczniowie wyjaśniają, czym jest miasto, wymieniają typy zespołów miejskich.
- Przedstawienie celów lekcji.

Faza realizacyjna

- Praca w grupach: zadaniem uczniów jest przygotowanie informacji na temat megamiast, największych miast i zespołów miejskich na świecie, procentowego udziału ludności mieszkającej w miastach na poszczególnych kontynentach. W trakcie pracy uczniowie mogą korzystać z e-materiału i dostępnych źródeł informacji.
- Po upływie ustalonego przez nauczyciela czasu liderzy grup prezentują rezultaty pracy, uczniowie wskazują na mapie największe miasta i zespoły miejskie, we wspólnej dyskusji charakteryzują je. Nauczyciel czuwa nad poprawnością wypowiedzi uczniów.
- Nauczyciel wyświetla grafikę interaktywną, uczniowie omawiają prawidłowości dotyczące położenia najludniejszych miast, wyjaśniają przyczyny tego zróżnicowania, omawiają znaczenie najludniejszych miast na świecie.

Faza podsumowująca

- Podsumowanie i utrwalenie wiedzy poprzez rozwiązanie ćwiczeń zawartych w e-materiale (np. ćwiczenia 1-5).
- Przypomnienie celów lekcji.
- Nauczyciel ocenia pracę uczniów podczas zajęć, biorąc pod uwagę ich zaangażowanie i możliwości.

Praca domowa

- Praca pisemna: korzystając z dostępnych źródeł informacji, przedstaw prognozy dotyczące rozwoju największych zespołów miejskich na świecie.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Grafika interaktywna może zostać wykorzystana podczas innych zajęć dotyczących sieci osadniczej i procesów urbanizacji (zakres podstawowy: VIII. 1, VIII. 12, VIII. 15).